Nacionalno pravo

Slovaška

Na tej strani so na voljo informacije o pravnem sistemu na Slovaškem.

Informacije o pravnem redu na Slovaškem so na voljo na strani Evropske pravosodne mreže: pravni red v civilnem pravu.

Viri prava

Vrste pravnih aktov – opis

Izraz „viri prava“ je uporabljen v treh pomenih:
viri prava v materialnopravnem pomenu – materialnopravni viri;
viri prava v epistemološkem pomenu – viri pravnega znanja;
viri prava v formalnem pomenu – formalni pravni viri.
Tradicionalno se viri prava glede na nastanek in zavezujočo obliko, v kateri so izražene pravne norme, delijo na:
pravne običaje,
precedense (sodno prakso),
zakone,
zakonodajne pogodbe,
splošna pravna načela,
naravno pravo,
sodobne publikacije, pravno literaturo in strokovna mnenja,
mednarodne pogodbe, če so ustrezno vključene v pravni red Slovaške republike.

Hierarhija pravnih norm

Eno od temeljnih načel slovaškega pravnega reda je hierarhija pravnih norm. Pravilno razumevanje tega načela v zakonodajni praksi in pri izvajanju zakonodaje je bistvenega pomena za zakonitost. Hierarhija norm pa ni le vprašanje preproste logične prednostne razvrstitve ali podrejanja. Povezana je z vsemi elementi vprašanja **legitimne oblasti** in vključuje tudi kategorični imperativ, da lahko predpis sprejme le organ, ki je za to pooblaščen po zakonu, in sicer v mejah zakona in svojih zakonodajnih pristojnosti.
Predpisi so razvrščeni glede na pravno veljavo. **Pravna veljava** se nanaša na lastnosti predpisov: pravni akt je lahko podrejen drugemu (tj. aktu z večjo pravno veljavo) ali pa izhaja iz drugega pravnega akta z večjo pravno veljavo. Kadar obstajajo predpisi z različno pravno veljavo, predpis z manjšo pravno veljavo ne sme biti v nasprotju s predpisom z večjo pravno veljavo, predpis z večjo pravno veljavo pa lahko prevlada nad predpisom z manjšo.
Predpisi so lahko hierarhično urejeni glede na raven pravne veljave, kot je navedeno v nadaljevanju:
Primarni predpisi (zakoni):
ustavni zakoni (vedno primarni),
zakoni (primarni predpisi ali predpisi na podlagi ustavnih zakonov).
Sekundarni predpisi (podrejeni):
uredbe vlade (vedno sekundarni),
predpisi organov z ravni centralne države (vedno sekundarni),
predpisi organov samoupravnih enot (primarni ali sekundarni),
predpisi, ki jih v izjemnih okoliščinah sprejmejo organi, ki niso državni organi (vedno sekundarni).
V sistemu pravnih aktov velja, da kadar posamezni akt prevlada, to v bistvu pomeni, da morajo vsi ostali akti izhajati iz takega akta ter biti z njim v skladu in ne v nasprotju. To v praksi pomeni, da je treba v primeru neskladnosti hierarhično nižjega predpisa s hierarhično višjim predpisom upoštevati slednjega.

Institucionalni okvir

Institucije, pristojne za sprejemanje predpisov

V nadaljevanju navedeni organi in institucije imajo pristojnost za sprejemanje predpisov (zakonodajni organi):
Narodni svet Slovaške republike sprejema ustavo, ustavne zakone, zakone, mednarodne pogodbe, ki so nadrejene zakonom, in mednarodne pogodbe z veljavo zakona;
vlada Slovaške republike sprejema vladne uredbe;
ministrstva in drugi organi z ravni centralne države sprejemajo izvedbene sklepe, izvedbene odloke in ukrepe;
občinski in mestni sveti sprejemajo splošne pravne akte;
občinski in mestni organi ter lokalni upravni organi sprejemajo splošne pravne akte.

Zakonodajni postopek

Faze zakonodajnega postopka:
vložitev predloga zakona: zakonodajna pobuda,
razprava o predlogu zakona,
glasovanje (odločanje o predlogu zakona),
podpis sprejetega zakona,
razglasitev (objava) zakona.

Postopek odločanja

Zakonodajni postopek

Vložitev predloga zakona: zakonodajna pobuda

Na podlagi člena 87(1) zakona št. 460/1992 (ustava Slovaške republike) lahko predloge zakonov vložijo:
odbori narodnega sveta Slovaške republike,
poslanci narodnega sveta Slovaške republike,

vlada Slovaške republike.
Besedilo predloga se predloži razvrščeno po členih in z obrazložitvijo.

Razprava o predlogu zakona

V skladu s poslovnikom narodnega sveta Slovaške republike (zakon št. 350/1996) se besedilo predloga zakona obravnava v treh fazah:
na prvi obravnavi poteka splošna razprava o vsebini oziroma **„smislu" predloga zakona**. V tej fazi ni mogoče predlagati sprememb ali dopolnitev;
na drugi obravnavi o predlogu zakona razpravljajo ustrezni odbori narodnega sveta. Vsak predlog zakona mora potrditi tudi ustavni odbor, da se zagotovi njegova **skladnost s slovaško ustavo**, ustavnimi zakoni, mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Slovaško republiko, zakoni in pravom Evropske unije. Po tem **se lahko predlagajo spremembe in dopolnitve**, o katerih se glasuje po koncu razprave v odborih. Zato morajo biti različna stališča usklajena, preden se o predlogu zakona razpravlja v narodnem svetu Slovaške republike. Predlog zakona se narodnemu svetu Slovaške republike pošlje, ko **odbor za usklajevanje s posebno resolucijo potrdi skupno poročilo odborov**. To poročilo je podlaga za razpravo v narodnem svetu Slovaške republike in glasovanje o predlogu zakona na drugi obravnavi;
tretja obravnava je omejena na tiste določbe predloga zakona, glede katerih so bile na drugi obravnavi odobrene spremembe ali dopolnitve. Na tretji obravnavi lahko poslanci predlagajo samo popravke formalnih napak v besedilu, slovničnih in pravopisnih napak. Spremembe in dopolnitve, ki so namenjene odpravi drugih napak, mora predlagati vsaj 30 poslancev narodnega sveta Slovaške republike. Po razpravi o navedenem se glasuje o predlogu zakona kot celoti.

Glasovanje (odločanje o predlogu zakona)

Zakon je sprejet, **če zanj glasuje absolutna večina prisotnih poslancev**.
Ustava se lahko spremeni in njeni posamezni členi razveljavijo le, če za to glasuje kvalificirana večina, kar pomeni tri petine vseh poslancev narodnega sveta Slovaške republike (tri petine od 150 poslancev).
Narodni svet Slovaške republike je sklepčen, če je na seji navzoča vsaj polovica poslancev.

Podpisovanje sprejetega predloga zakona

Sprejeti predlog zakona podpišejo:
predsednik Slovaške republike,
predsednik narodnega sveta Slovaške republike,
predsednik vlade Slovaške republike.
V tej fazi postopka se preverjajo vsebina, procesna pravilnost in končna oblika sprejetega zakona. Ti najvišji državni funkcionarji s svojim podpisom potrdijo besedilo zakona.
Predsednik Slovaške republike ima pravico do „odložilnega veta" in zavrnitve podpisa sprejetega zakona, če je njegova vsebina pomanjkljiva. Nato mora tak zakon skupaj s svojimi pripombami poslati Narodnemu svetu Slovaške republike v ponovno razpravo.
V zvezi z zakonom, katerega podpis je bil zavrnjen, se nato opravita druga in tretja obravnava. V tej fazi narodni svet Slovaške republike lahko upošteva predsednikove pripombe, vendar k temu ni zavezan. Narodni svet Slovaške republike lahko s ponovnim glasovanjem odpravi odložilni veto. V takem primeru mora biti zakon razglašen, in to tudi brez predsednikovega podpisa.

Razglasitev (objava) zakona

Razglasitev je zadnja faza zakonodajnega postopka. Zakon, ki velja za celotno državo, se uradno objavi v zbirki zakonov (Zbierka zákonov) Slovaške republike; za izdajo te publikacije je pristojno slovaško ministrstvo za pravosodje. Zbirka zakonov je državni instrument Slovaške republike za objavljanje predpisov. Izdaja se v elektronski in tiskani obliki. Elektronska in tiskana različica zbirke zakonov imata enake pravne učinke in isto vsebino. Elektronska različica je brezplačno na voljo na portalu Slov-Lex.

Začetek veljavnosti/uporabe

Zakoni začnejo veljati na dan njihove objave v zbirki zakonov.
Zakoni se začnejo uporabljati 15. dan po objavi v zbirki zakonov, razen če je v njej določen drug datum začetka uporabe.
Drugi akti postanejo zavezujoči na datum objave v zbirki zakonov.

Načini reševanja morebitnega neskladja med različnimi viri prava

Normativni instrument z manjšo pravno veljavo ne sme biti v nasprotju z normativnim instrumentom z večjo pravno veljavo.
Normativni instrument se lahko spremeni ali razveljavi le z normativnim instrumentom iste ali večje pravne veljave.
V praksi velja naslednje pravilo glede reševanja neskladja med predpisi z isto pravno veljavo: novejši predpis razveljavlja ali spreminja starejši predpis oziroma posebni predpis razveljavlja ali spreminja splošni predpis.
Ustavno sodišče Slovaške republike opravlja ustavnopravno presojo in odloča, ali so:
zakoni v skladu z ustavo,
uredbe vlade ter splošno zavezujoči akti ministrstev in drugih organov z ravni centralne države v skladu z ustavo, ustavnimi zakoni in zakoni,
splošno zavezujoči predpisi organov samoupravnih enot v skladu z ustavo in zakoni,
splošno zavezujoči akti lokalnih upravnih organov v skladu z ustavo, zakoni in drugimi splošno zavezujočimi akti,
splošno zavezujoči akti v skladu z mednarodnimi pogodbami, ki so razglašene v skladu s pravili o razglasitvi zakonov.
Če ustavno sodišče ugotovi neskladje med pravnimi akti, se taki pravni akti oziroma njihovi deli ali določbe prenehajo uporabljati. Če organi, ki so izdali tak pravni akt, tega ne uskladijo z ustreznimi pravnimi akti z večjo pravno veljavo v zakonsko določenem roku po izdaji odločbe ustavnega sodišča, pravni akt oziroma njegov del ali določbe prenehajo veljati.

Pravne zbirke podatkov

Podatkovna zbirka Slov-Lex ministrstva za pravosodje Slovaške republike

Portal z elektronsko zbirko zakonodajnih aktov (portal Slov-Lex), ki jo vodi ministrstvo za pravosodje, temelji na dveh medsebojno povezanih informacijskih sistemih, ki sta:
eZbierka (e-zbirka): informacijski sistem, ki naslovnikom, navedenim v zakonu, zagotavlja dostop do zavezujočih prečiščenih besedil zakonodajnih aktov in drugih standardov v elektronski obliki;
eLegislativa (e-zakonodaja): informacijski sistem vodenja postopkov za vse faze zakonodajnega postopka, ki je opremljen z naprednimi orodji za urejanje, namenjenimi zakonodajalcem.

Prednosti za ciljne skupine

Temeljno pravno načelo, da so vsi ljudje seznanjeni z veljavnimi zakoni ter poznajo svoje pravice in obveznosti, je zaradi vse večjega obsega in kompleksnosti zakonodaje v praksi vse težje uveljavljati. Projekt Slov-Lex bo v pomoč pri boljšem uresničevanju tega načela, saj vsem zagotavlja učinkovit dostop do veljavne zakonodaje:

državljanom: zlasti del projekta eZbierka bo zagotovil prednosti v obliki brezplačnega formalno in vsebinsko izboljšanega dostopa do veljavne zakonodaje ter omogočil boljše poznavanje nove zakonodaje;
pravnikom: ti bodo dobili stalen dostop do veljavne zakonodaje ter možnost prejemanja obvestil o sprejetju nove zakonodaje v Slovaški republiki ali Evropski uniji, in sicer zakonodaje na splošno in s področij, za katera so specializirani;
podjetnikom: tudi ti bodo dobili stalen brezplačni dostop do veljavne zakonodaje ter možnost prejemanja obvestil o sprejetju nove zakonodaje v Slovaški republiki ali Evropski uniji, in sicer zakonodaje na splošno in s področij, na katerih delujejo; boljše regulativno okolje bo omogočilo ugodnejše razmere za poslovanje ter zmanjšalo upravno breme podjetij;
lokalnim in regionalnim organom: ti bodo dobili stalen brezplačni dostop do virov veljavne zakonodaje, hkrati pa se bo zmanjšalo njihovo upravno breme (upravno zahtevna in draga obveznost, da morajo ob delovnih dneh zagotavljati dostop do zbirke zakonov, ki je povezana z naročilom na tiskano izdajo zbirke zakonov in njenim arhiviranjem), ker jim ne bo več treba zagotavljati pomoči pri dostopu do zbirke zakonov ob delovnih dneh;
javnim organom: projekt bo po eni strani zagotavljal stalen brezplačni dostop do virov veljavne zakonodaje, po drugi strani pa zmanjšal upravno breme in s tem znižal finančne stroške zakonodajnega postopka ter omogočil boljše izvajanje nalog na področju sprejemanja zakonodaje in izvajanja zakonodaje Evropske unije;
pravosodnim organom: ti bodo dobili stalen in hiter dostop do zakonodaje, kot je veljala na kateri koli dan v preteklosti, ter možnost stalnega dostopa do sodnih odločb, ki se nanašajo na veljavno zakonodajo, s čimer se bodo vsaj delno odpravila rutinska opravila ter izboljšala učinkovitost dela sodnikov in sodnih uradnikov;
zakonodajnim organom: tem bo na voljo učinkovito orodje za pripravo zakonodaje in izvajanje zakonodajnega postopka, s čimer bodo odpravljena nekatera nepotrebna birokratska opravila, zakonodajni organi pa se bodo lahko bolj posvetili vsebini obravnavanih predlogov.

Sorodne povezave

Pravni in informacijski portal Slov-Lex

Zadnja posodobitev: 25/04/2022

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.